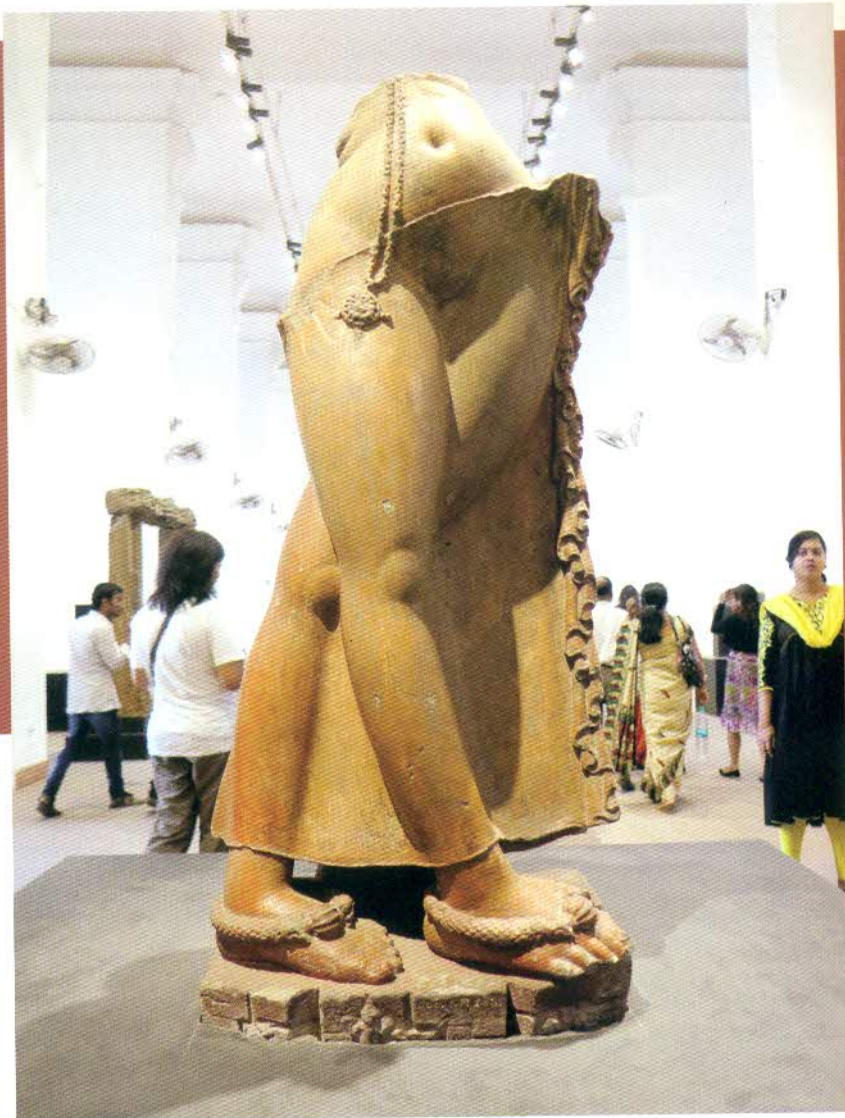

สงสัยว่า เทวดา

มี “สะดือ” หรือเปล่า

■ รุสดีอหว่า คือ บุ่มลงไปเป็นรูลึก ถ่ายจากภาพสลักหินในพิพิธภัณฑ์ เมืองโกลกาดา ในครั้งที่ไปอินเดีย

ชนบทชนโหม พระ นางในวรรณคดีไทย มีแบบแผนว่าต้องชมอวัยวะต่าง ๆ ตั้งแต่เรือนผมไปจนถึงเท้าอย่างละเอียด ส่วนใหญ่ในวรรณคดีมักจะเลือกชม ผม ตา จมูก หู ปาก ฟัน คาง คอ ออก นม ไหล่ ท้อง วงแขน นิ้วมือ เล็บ ฝ่าเท้า ยกตัวอย่าง พระลอ ที่ว่างามทั้งสามโลก “โหมผจญสามแผ่นดิน แพ้ งามเลิศงามล้วนแล้ว รูปต้องติดใจ บารมี” ความว่า

“พิศดูคางสระคม พิศศอกกลมกลกลึง สองไหล่พึงใจงาม ออกงามเงื่อนไกรสร พระกรกลวงคช นิ้วสลายขดเล็บเลิศ ประเสริฐสรรพสรรพางค์ แต่บาททางค์สุดเกล้า พระเกศงามล้วนเท้า พระบาทไถ่งามสมสรรพนา”

แต่เท่าที่ได้ลองค้นบทชนโหม พบว่า มีวรรณคดีอยู่หนึ่งเรื่อง และน่าจะเป็นเรื่องเดียวที่นอกจากจะชมความงามของอวัยวะต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการชม สะดือว่างามด้วย คือ วรรณคดีสมัยอยุธยา เรื่องอนิรุทธคำฉันท์ ตอน เทพารักษ์เห็นความงามของพระอนิรุทธแล้ว ยังไม่เห็นความงามของสตรีนางใด ที่จะเสมอเท่าเทียมกับความงามของพระอนิรุทธ นอกจากความงามของนางอุษา ความว่า

ดวงคือประเล่ห์ทิพ ยสระด้อยยลโรชา
เอวกลมคืออกงาม มาแกลังเกลดาอนงค์ยง

สันนิษฐานว่า ดวงคือ น่าจะเป็น ดวงคือ ที่อุปมาว่า สะดืองาม หว่าลงไปเหมือนกับสระบัว หว่า เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง บุ่มลงไป
ทำไมถึงสนใจเรื่องสะดือ

คำตอบก็คือ เข้าใจว่าสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมและมีปฏิสนธิในครรภ์ ย่อมมีสะดือ และก็เกิดความสงสัยว่า แล้ว เทวดา มีสะดือหรือเปล่า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นิยามความหมายของ สะดือ ว่า ส่วนของร่างกายอยู่ตรงกลางพื้นที่ท้องเป็นรูทวารเข้าไป และได้เก็บลูกคำที่เกี่ยวกับสะดือไว้หลายคำ ได้แก่ สะดือจุ่น น. สะดือที่มีลักษณะโปนออกมา. สะดือทะเล น. บริเวณทะเลตอนที่มีน้ำไหลวน เป็นเกลียวลึกลงไปซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของทะเล (มีตำนานกล่าวว่า

สะดือทะเลเป็นที่ที่พระนารายณ์พำนักอยู่ โดยจะบรรทมลินธุ์ นิ่ง ๆ อยู่ที่สะดือทะเลแห่งนี้) สะดืออ่าง น. รูเหนือท่อน้ำที่อ่างล้างหน้า หรืออ่างอาบน้ำ เป็นต้น สำหรับให้น้ำไหลลงสู่ท่อน้ำทิ้ง นอกจากนี้ยังมีคำว่า สะดือทะเล ที่เป็นชื่อเรียกดอกไม้ทะเลชนิดหอดตัวและเก็บหนวดทั้งหมดไว้ภายในตัว และยังมีคำว่า สะดือเมือง, สายสะดือเมือง ที่หมายถึง กลางใจเมือง หรือ หลักรัฐเมือง อีกด้วย

คำว่า สะดือ เป็นลักษณะการกร่อนเสียงจากคำว่า สายสะดือ เช่นเดียวกับ หมากร่ม่วง เป็น มะม่วง หมากรวม เป็น มะขาม ตาวัน เป็น ตะวัน เป็นต้น

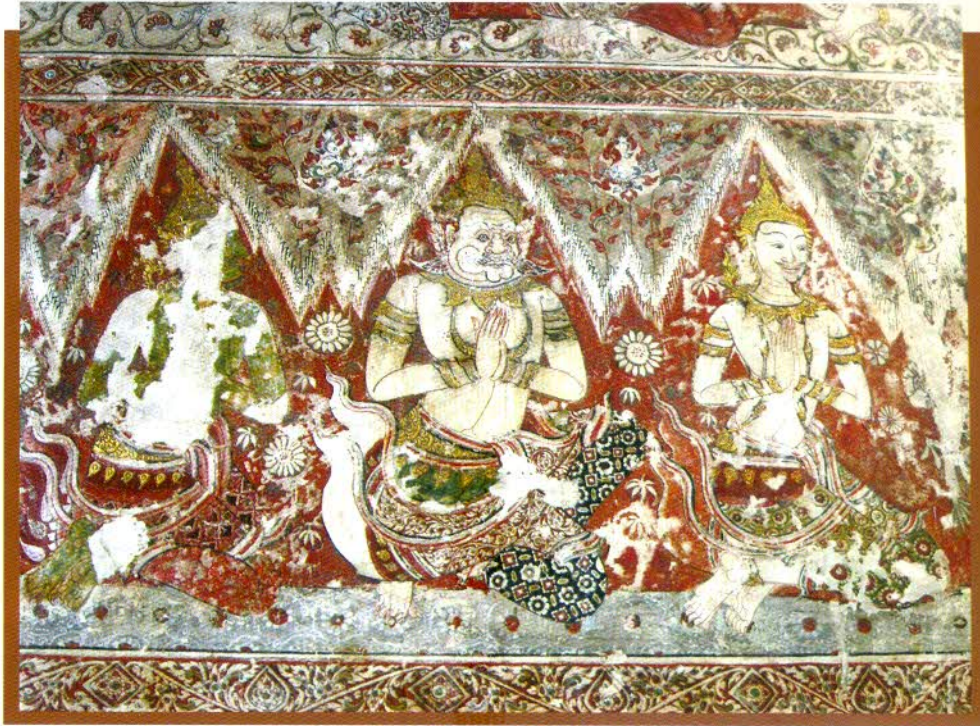
สะดือ เป็นจุดยึดเกาะของสายสะดือกับรก ดังนั้นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีรกจะต้องมีสะดือ ในวรรณคดีสมัยสุโขทัยเรื่องไตรภูมิพระร่วง ได้พรรณนาถึงลักษณะของสะดือ และความสำคัญของสะดือไว้ว่า

“อันว่าสายสะดือแห่งกุมารนั้นกลวงดั่งสายก้านบัวอันมีชื่อว่าอุบลจะลอยใส่น้ำนั้นกลวงขึ้นไปเบื้องบนติดหลังแม่แล เข้าน้ำอาหารอันใดแม่กินแลไอซารสนันก็เป็นน้ำชุ่มเข้าไปในไส้เดือนนั้น แลเข้าไปในท้องกุมารนั้นแลสะหน่อย ๆ แลผู้น้อยนั้นก็ได้กินทุกคำเช้าทุกวัน”

เมื่อเด็กคลอดออกมา หมอตำแยก็จะเอาผิวไม้ไผ่ที่คมมาก ๆ ตัดสายสะดือนั้น รออีก 3-4 วัน สายสะดือนั้นก็หลุดออก ทั้งลอยเอาไว้เป็นรูหว้านทองนั่นเอง เคยได้ยินว่ามีตำราวรรณคดี ดูลักษณะคนดี คนชั่วที่ดูลึกไปถึงสะดือว่ามีลักษณะอย่างไรด้วย เช่น สะดือเป็นรูปก้นหอย เป็นเหลี่ยมพระจันทร์ข้างขึ้น ค้างแรม แล้วก็มีความหมายลักษณะต่าง ๆ กันไป เอาไว้มีหลักฐานแล้วจะนำมาเขียนให้อ่านต่อไป

กลับมาสู่ข้อสงสัยว่า **เทวดามีสะดือหรือเปล่า** เพราะคนหรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีรกและปฏิสนธิในครรภ์จึงจะมีสะดือ แล้วเทวดาปฏิสนธิอย่างไร

ได้อ่านข้อเขียนของ **อาจารย์เจือ สตะเวทิน** ในหนังสือ **คำรับวรรณคดี** อธิบายถึง การปฏิสนธิของเทวดาในสวรรค์ชั้นต่าง ๆ สรุปว่า คติพระพุทธศาสนา ถือว่า สวรรค์ นั้นเป็นเทวโลก คือ ที่อยู่ของเทวดา แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ตั้งแต่ชั้นที่อยู่ชั้นโลกมนุษย์ที่ลงไปจนถึงชั้นที่ไกลจากโลกมนุษย์ ได้แก่ จาตุมาหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี และปรนิมมิตวสวัตติ เรียกว่าสวรรค์ทั้ง 6 ชั้นนี้ว่า ฉกามาวจร เป็นสวรรค์ที่ยังมีความเกี่ยวข้องกับกามคุณ เทวดาในแต่ละชั้นสวรรค์จึงมีความต้องการทางกามารมณ์ แตกต่างกันไป อาจารย์เจือ อธิบายว่า **ชั้นจาตุมาหาราชิกา กับ ชั้นดาวดึงส์** สำเร็จกิจด้วยการร่วมประเวณีเหมือนมนุษย์ **ชั้นยามา** สำเร็จกิจด้วยการเคล้าคลึงกัน **ชั้นดุสิต** สำเร็จกิจด้วยการจับมือกัน **ชั้นนิมมานรดี** สำเร็จกิจแต่เพียงยืมรับกัน **ชั้นปรนิมมิตวสวัตติ** สำเร็จกิจ

■ ภาพเทพชุมนุมในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม วาดเป็นเทวดาหลายจำพวก ชวนให้ไปเดินดูว่าองค์ไหนมีสะดือบ้าง

เพียงแต่มองเห็น

สรุปว่า เทวดาในฉกามาวจร นี้ล้วนแต่ต้องมีสะดือด้วยกันทั้งสิ้น แต่ก็มีเทวดาที่ไม่น่าจะมีสะดือ คือ เทวดาที่ถือกำเนิดมาโดยที่ไม่ต้องตั้งครรภ อย่างพวกเทวดาชั้นพรหม ทั้งรูปพรหม และอรูปพรหม เพราะพวกนี้หมดสิ้นซึ่งต้นธาราคะแล้ว เมื่อไปเกิดจึงน่าจะไม่ต้องผ่านการปฏิสนธิ จึงไม่มีสะดือ

และยังมีพวกมหาเทพทั้งหลายที่ (ผม) คาดว่าน่าจะไม่มีสะดือ เพราะส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากการสร้างของพระผู้เป็นเจ้า (พระอิศวร) อย่างปรกรณ์เกี่ยวกับการบังเกิดของเทพเจ้าต่าง ๆ และจักรวาล แล้วว่าหลังจากที่เพลิงประลัยก็ได้ทำลายล้างโลกจนหมดสิ้นแล้ว ก็ได้บังเกิดพระอิศวร ขึ้น พระอิศวรได้กระทำเทวฤทธิ์สร้างพระอูมา พระนารายณ์ และพระพรหม ขึ้นหวังที่จะได้เป็นกำลังในการสร้างสรรพสิ่งในจักรวาล

ในปุราณะของอินเดีย ยังมีตำนานแล้วว่า พระพรหมมีกำเนิดมาจากดอกบัวที่ผุดขึ้นมาจากพระนาภีของพระวิษณุ หรือมีตำนานว่า พระพรหมเกิดมาจากไข่ทอง เทพเจ้าหรือเทวดาบางองค์ ยังสร้างขึ้นจากคราบโคล เเหื่อ หรือพวกเทพพนพเคราะห์ทั้งหลายสร้างขึ้นจากสัตว์ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น แสดงว่า เทวดาพวกนี้น่าจะไม่มีสะดือจริงไหม

(ผมขอ) สรุปว่าถ้าเทวดาที่ยังวนเวียนอยู่ในฉกามาวจร ยังคงต้องมีสะดือ เพราะต้องผ่านการปฏิสนธิ เว้นแต่เทวดาชั้นพรหม และเทพเจ้าบางองค์ที่มีกำเนิดแปลก ๆ ไป ย่อมไม่มีสะดือ

ทีนี้เวลาไปดูรูปเทวดาในภาพจิตรกรรม หรือเทวดาปูนปั้นของช่างเมืองเพชร ก็อย่าลืมหาพิณดูสะดือสักหน่อยนะว่ามีหรือเปล่า

ส่วนผมนั้นจะเลือกดูเฉพาะเทพนารี เท่านั้น ดูแล้ว เห็นว่ามีทั้งสะดือไป และสะดือจุ่น ครับ